

Enemmän suullisen kielitaidon opetusta kouluihin

Julkaistu 8. maaliskuuta 2010. Kirjoittanut Salla Marttila, Elisa Miettinen.

Essi Mäkelä on nuori kieltenopettaja, joka työskentelee ensimmäisessä työpaikassaan valmistumisensa jälkeen. Monista kieltenopettajista poiketen Mäkelän työpaikka ei löydy peruskoulusta tai lukiosta, vaan hän toimii opettajana AAC Global Oy:ssä, yksityisessä kielikoulussa, jossa oppilaat ovat täysi-ikäisiä ja opetus on pääasiassa räätälöity vastaamaan työelämän tarpeita.

Opetuksen kysyntä määrää, mitä kieltä Mäkelä opettaa. Pääsääntöisesti opetus on englantia, mutta monikielisen opettajan kielirepertuaariin kuuluvat myös ruotsi, venäjä ja italia, joita hän myös tarvittaessa opettaa. ”Silloin kun oli taloudellisesti hyvät ajat, niin opetin ihan kaikkia kieliäni”, kertoo Mäkelä.

Mäkelän työ eroaa siitä työstä, jota hän opiskeluaikanaan harjoitteli ja näki, ja johon kielten opettajankoulutus pääosin valmentaa. Hänen oppilaidensa ikähaitari vaihtelee 18 vuodesta 65 vuoteen. Työnsä hyväksi puoleksi Mäkelä nostaa esimerkiksi opetusryhmien homogeenisuuden. Oppilaiden tullessa hänen tunneilleen heidät on jo jaettu tasoryhmiin alkutestin perusteella. ”Tietenkin minun pitää kurssin lopussa arvioida oppilaat samalla asteikolla, koska työnantajat haluaa tietää, millä tasolla työntekijät ovat, mutta se on enemmänkin muodollisuus”, Mäkelä korostaa.

Mäkelä onkin tyytyväinen, että opiskelijoiden arviointia kuuluu hänen toimenkuvaansa vain vähän. ”Kokeita meillä on harvoin, yleensä arvioidaan kurssin perusteella, miten on osallistunut tunneilla, suorittanut annetut tehtävät ja saavuttanut kurssin tavoitteet. Meidän systeemimme ainakin vaikuttaa oikeudenmukaiselta”. Voitaisiinkin pohtia, olisiko vastaava arviointitapa hyödyllisempi ja antoisampi myös muun kielenopetuksen piirissä.

Suullisen kompetenssin arviointi ei kuulu kirjallisiin alktasotesteihin, mitä Mäkelä pitää niiden suurimpana ongelmana. Mäkelä haluaakin tähdentää suullisen taidon tärkeyttä osana kielitaitoa.

Tiedusteltaessa Mäkelän kantaa ylioppilaskirjoituksiin tulossa olevasta suullisesta kielikokeesta saadaan heti selkeä käsitys hänen mielipiteestään. ”Ehdottomasti kannattaisin suullisen kielitaidon koetta ylioppilaskokeisiin. Se palvelisi oppilaiden kielitaidon kehittymistä, ja ennen kaikkea antaisi viestiä siitä, että suullinen kielitaito on sitä tärkeää kielitaitoa. Ei ole maailmanloppu, jos joku artikkeli puuttuu, kunhan tulee toimeen kielellä.”

Mäkelä toteaa myös sen, ettei pelkkä suullisen kielikokeen lisäys opetussuunnitelmaan riitä, vaan myös itse opetukseen tulisi sisällyttää enemmän suullista painotusta. Itse asiassa suullisen kielitaidon opetus on tärkein asia, jota Mäkelän mielestä kouluissa pitäisi lisätä. Aikuisopiskelijoiden keskuudessa näkyvät vanhat opetuspainotukset, joissa suullisella kielitaidolla ei ole ollut sijaa, ja niinpä pelko puhua vierasta kieltä on suuri. Mäkelä toteaaakin, että mitä aikaisemmin oppilaat opetetaan puhumaan vierasta kieltä sen parempi. ”Kun ei ole koskaan tarvinnut puhua, niin nyt aikuisena kynnys on joillakuilla todella korkea.”

Mäkelä opiskeli pääaineenaan venäjää, mutta ansaitsee leipänsä pääosin englantia opettamalla. Ilman englanninopettajan pätevyyttä tätä työtä hän ei tekisi. Hän näkeekin englannin aseman kaksipiippuisena. ”Toisaalta on hyvä, että on joku kieli jota periaatteessa kaikki osaavat”, Mäkelä toteaa. Englannin kaltainen valtakieli helpottaa kansainvälistä kommunikointia, mutta Mäkelä huomauttaa myös, että englannin asema on kuitenkin ongelmallinen siksi, että englanti saattaa asemallaan syrjäyttää muut kielet. ”Monet sitten jättävät kaikki muut kielet opiskelematta, kun ajatellaan, ettei niitä tarvitse.”

Nuorena kielenopettajana Mäkelällä on vielä suurin osa urasta edessään. Sitä, mitä tulevaisuus tuo mukanaan, on mahdoton sanoa. Mäkelä on tyytyväinen työssään, vaikka monipuolisuutta työhön toisi myös muiden kielten kysyntä englannin lisäksi. Hän jääkin odottamaan talouden parempia aikoja, jolloin työnantajilla ja -tekijöillä riittää resursseja myös muiden kuin maailmankielen aseman saaneen englannin opiskeluun. ”Mun mielestä kieliä – olkoon ne sitten mitä kieliä hyvänsä – pitäisi markkinoida ennemminkin siltä pohjalta, että eri kielten opiskelu on mielenkiintoista ja hauskaa. Kielten osaamisesta voi olla itselle paljon iloa, vaikkei sitä ’pakosti’ tarvitsisi.”

Kirjoittajat ovat Jyväskylän yliopiston vieraiden kielten aineenopettajaksi opiskelevia, jotka tutustuvat kielikoulutuspolitiikan opintojaksolla vastavalmistuneeseen, nuoreen kielten opettajaan ja hänen työnkuvaansa sekä näkemyksiinsä kielten opetuksen tilanteesta Suomessa.

Tähän artikkeliin liittyvät asiasanat:

kielikoulutus, koulutus, soveltavan kielentutkimuksen keskus